

UNIwersYTET JAGIELLOŃSKI
COLLEGIUM MEDICUM
W KRAKOWIE

Wydział Lekarski

Akceptuję
HJM

Kraków, 08 grudnia 2021

Recenzja rozprawy doktorskiej lek. Magdaleny Dobrowolskiej

pt. "Ocena przydatności testu wypierania balonika oraz manometrii anorektalnej 3D u dzieci z zaparciem czynnościowym"

Recenzja dotyczy pracy doktorskiej lek. Magdaleny Dobrowolskiej, zatytułowanej: „Ocena przydatności testu wypierania balonika oraz manometrii anorektalnej 3D u dzieci z zaparciem czynnościowym”. Promotorem pracy jest Pani Prof. dr hab. n. med. Aleksandra Banaszkiwicz, zaś promotorem pomocniczym Pan dr n. med. Marcin Banasiuk z Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego.

Praca doktorska stanowi zwięzłą monografię będącą podsumowaniem wyników przeprowadzonych przez Doktorantkę badań trójwymiarowej manometrii anorektalnej wysokiej rozdzielczości oraz testu wypierania balonika u dzieci z zaparciem czynnościowym. Badania były przeprowadzone w Klinice Gastroenterologii i Żywienia Dzieci Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, a na ich wykonanie uzyskano zgodę Komisji Bioetycznej, co zostało udokumentowane w postaci załącznika do ocenianej pracy doktorskiej.

Tematyka pracy doktorskiej dotyczy bardzo istotnego w pediatrii i gastrologii dziecięcej problemu medycznego, diagnostycznego oraz terapeutycznego, a mianowicie przewlekłego zaparcia, które może dotyczyć nawet do 30% populacji pediatrycznej. Najczęstszą przyczyną zaparcia u dzieci jest zaparcie czynnościowe, którego rozpoznanie powinno być stawiane w oparciu o IV Kryteria Rzymskie. Wprawdzie w tej klasyfikacji nie wyróżnia się u dzieci defekacji dyssynergistycznej, jednakże doniesienia literaturowe wskazują, że zaburzenie to występuje u

UNIwersYTET JAGIELLOŃSKI
COLLEGIUM MEDICUM
W KRAKOWIE

Wydział Lekarski

ponad 40 do 90% pacjentów pediatrycznych z zaparciem czynnościowym. Zaparcie u dziecka jest problemem nie tylko samego pacjenta, ale co istotne wpływa negatywnie na jego funkcjonowanie w rodzinie i społeczeństwie, znacznie obniżając jakość życia. Najczęściej rozpoznanie zaparcia czynnościowego nie następuje z większymi trudnościami, a leczenie wymaga systematyczności, cierpliwości oraz zaangażowania pacjenta i jego opiekunów w proces terapeutyczny. Jednak u części pacjentów, zwłaszcza u tych, u których nie osiągnięto efektów stosowanego leczenia, może zachodzić konieczność przeprowadzenia specjalistycznych badań, umożliwiających bardziej precyzyjne określenie podłoża występujących zaburzeń. Manometria anorektalna stanowi złoty standard w diagnostyce zaburzeń funkcjonowania dolnego odcinka przewodu pokarmowego, zaś zastosowana w recenzowanej pracy trójwymiarowa manometria wysokiej rozdzielczości (3D-HRAM) jest zaawansowaną i precyzyjną metodą służącą do oceny funkcji zwieracza odbytu, niezwykle przydatną w rozpoznawaniu defekacji dyssynergistycznej. Podstawową wadą tej metody jest przede wszystkim jej wysoki koszt oraz ciągle jeszcze niewystarczająca dostępność w wielu ośrodkach. Dlatego dokonana przez lek. Magdalenę Dobrowolską ocena przydatności prostego i taniego testu wypierania balonika (BET) stanowi interesujące rozwiązanie diagnostyczne u dzieci z zaparciem czynnościowym.

Doktorantka postawiła za cel swojej pracy:

- ocenę częstości występowania defekacji dyssynergistycznej u dzieci z zaparciem czynnościowym
- porównanie zgodności 3D-HRAM oraz BET w diagnostyce defekacji dyssynergistycznej u dzieci z zaparciem czynnościowym, oraz
- określenie punktu odcięcia dla BET u dzieci i analizę wpływu ciśnień poszczególnych segmentów kanału odbytu na defekację dyssynergistyczną u dzieci.

UNIwersytet Jagielloński
COLLEGIUM MEDICUM
W KRAKOWIE

Wydział Lekarski

Ocena ogólna:

Praca doktorska ma typową dla opracowań z dziedziny nauk biomedycznych strukturę, tj. wyróżniono w niej: Spis: treści, rycin, tabel, Wykaz stosowanych skrótów, Streszczenie (w języku polskim i angielskim); Wstęp; Cel badania; Materiał i metody; Wyniki; Dyskusję; Wnioski; Spis piśmiennictwa oraz Załączniki. Praca liczy 81 stron. Zacytowano 103 pozycje literatury (głównie międzynarodowej), zaś zakres czasowy wszystkich pozycji piśmiennictwa to lata 1985 – 2020. Praca zawiera 12 rycin; 14 tabel.

Ocena szczegółowa

Zamieszczony po spisie treści wykaz stosowanych skrótów znacznie ułatwia czytanie pracy, niemniej sugerowałabym używanie pełnego nazewnictwa w podtytułach rozdziałów. W spisie treści, w jego obecnej postaci, brak jest jednolitej zasady najpierw wprowadzenia pełnej nazwy i podania skrótu, a dopiero potem jego stosowania (np. 1.2.1, 1.3.3, 4.2). Również w podrozdziałach 4.7 i 5.6 należałoby podać pełen skrót 3D-HRAM zamiast samego określenia 3D.

Wstęp liczy 15 stron tekstu. Został napisany w sposób zwarty i syntetyczny, a Autorka nakreśliła w nim zarys problemu, kryteria diagnostyczne i zasady leczenia zaparcia. Na uwagę zasługuje zwłaszcza bardzo przystępnie przedstawiony opis manometrii konwencjonalnej i wysokiej rozdzielczości oraz zilustrowanie poszczególnych typów defekacji dyssynergicznej. Z recenzenckiego obowiązku, chcę zwrócić uwagę na drobne niedociągnięcia, których dostrzeżenie pomoże Doktorantce uniknąć ich w kolejnych opracowaniach.

Wśród przyczyn zaparcia Doktorantka wymienia leki cholinoergiczne zaś poprawna nazwa tej grupy leków, to leki cholinergiczne lub cholinolityki.

Zarówno z tekstu jak i z tytułu Tabeli 3 powinno zostać usunięte słowo „potencjalne” w odniesieniu do objawów alarmowych. Wg. Słownika języka polskiego PWN: „potencjalny to taki,

UNIwersytet Jagielloński
COLLEGIUM MEDICUM
W KRAKOWIE

Wydział Lekarski

który może wystąpić lub pojawić się w określonych warunkach”, natomiast objawy alarmowe to takie, których występowanie powinno wzmocnić czujność diagnostyczną, gdyż mogą przemawiać przeciwko rozpoznaniu zaburzeń czynnościowych.

Dla większej spójności tej części opracowania podrozdział 1.1.7 (Zaparcie jako problem społeczny) można by umieścić po części dotyczącej epidemiologii.

Omawiając patofizjologię defekacji dyssynergistycznej Autorka niepotrzebnie wspomina w tym miejscu o klasyfikacji wg. Rao i wsp. Kwestia ta jest dokładnie opisana w znajdującym się 4 strony dalej rozdziale dotyczącym zastosowania manometrii w diagnostyce DD. Wczesniejsze napomknięcie bez szerszego rozwinięcia wywołuje u czytelnika odruchową chęć natychmiastowego poszukiwania wspomnianych kryteriów diagnostycznych.

Cel pracy został jasno i precyzyjnie określony oraz uzasadniony. Moją jedyną wątpliwość budzi punkt 4, w którym należałoby doprecyzować, że chodzi o analizę wpływu ciśnień poszczególnych segmentów kanału odbytu na BET. Jest to zresztą zgodne z tym, co zostało omówione w części wyników i we wnioskach.

Sekcja Materiałów i metod liczy 10 stron tekstu. Zawiera standardowy opis z charakterystyką typu badania, określeniem badanej populacji, podaniem kryteriów włączenia i wyłączenia.

Autorka szczegółowo opisała stosowaną aparaturę i oprzyrządowanie, ilustrując opis kolorowymi rycinami. Metodyka została przedstawiona w sposób klarowny i umożliwia w razie konieczności odtworzenie eksperymentu.

Rozdział Wyniki liczy 12 stron tekstu. Ta część zawiera opis rezultatów uzyskanych przez Doktorantkę na podstawie metodyki opisanej wcześniej. Wyniki zostały przedstawione w bardzo jasny i usystematyzowany sposób. Na pochwałę zasługują przejrzyste tabele i ryciny, co zawsze wspomaga odbiór treści i ułatwia czytelnikowi analizę rezultatów.

UNIwersytet Jagielloński
COLLEGIUM MEDICUM
W KRAKOWIE

Wydział Lekarski

Jedynym moim zastrzeżeniem jest brak konsekwencji w stosowaniu wprowadzonych wcześniej skrótów: DD BET (+) i DD BET (-): str. 48, Tabela 12 (str. 49), Rycina 9 (str. 50), Tabela 13 (str. 51) Rycina 10 (str. 52). Również w przypadku Ryciny 11 i 12 oś odciętych (x) powinna zostać poprawnie opisana: przedstawiono na niej wartości ciśnień, a więc należałoby to zaznaczyć i podać odpowiednie jednostki.

Rozdział Dyskusja liczy w sumie 7 stron. Ta sekcja stanowi podsumowanie uzyskanych wyników i przedstawia je w świetle literatury światowej. Uważam że Doktorantka dobrze poradziła sobie z tą częścią rozprawy doktorskiej, a to zwykle stanowi największe wyzwanie dla młodego badacza. Dyskusja jest rzeczowa i wskazuje na dobrą znajomość problematyki poruszanej w pracy doktorskiej. Autorka bardzo dojrzałe analizuje uzyskane przez siebie wyniki w odniesieniu do opisywanych przez innych autorów, logicznie uzasadniając występujące niekiedy rozbieżności. Na docenienie zasługuje fakt, że Autorka słusznie zauważa ograniczenia przeprowadzonego badania, a zwłaszcza to, że zarówno warunki jak i pozycja wykonywania obu testów mogły mieć wpływ na uzyskane rezultaty.

Reasumując, przedstawiona do oceny praca doktorska jest oryginalnym opracowaniem, porusza ważny problem kliniczny badań diagnostycznych u pacjentów z zaparciem. Autorka w dobrze zaplanowanych badaniach, przeprowadzonych w oparciu o wiarygodną i nowoczesną metodykę uzyskała interesujące wyniki, które wskazują na możliwość zastosowania prostej i taniej metody diagnostycznej w badaniu przesiewowym u pacjentów z podejrzeniem DD. Uzyskane wyniki zostały prawidłowo zinterpretowane i przedyskutowane w oparciu o poprawnie dobrane piśmiennictwo. Wsunięte wnioski zostały jasno sformułowane i odpowiadają na postawione cele badania. Ich treść wnosi nowe elementy i poszerza wiedzę w podjętym temacie badawczym. Drobne niedociągnięcia nie umniejszają wartości merytorycznej przedstawionej rozprawy.

UNIwersYTET JAGIELLOŃSKI
COLLEGIUM MEDICUM
W KRAKOWIE

Wydział Lekarski

Reasumując, przedstawiona mi do recenzji praca doktorska lek. Magdaleny Dobrowolskiej spełnia wszystkie warunki określone w art. 13 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. nr 65, poz. 595 z późn.zm.) w związku z art. 179 ust. 1 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2018 r. poz.1669 z późn. zm). Niniejszym składam wniosek do Wysokiej Rady Dyscypliny Nauk Medycznych Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego o dopuszczenie lek. Magdalenę Dobrowolską do dalszych etapów postępowania doktorskiego.

Ze względu na nowatorskość ujęcia problemu nie tylko na gruncie polskiego piśmiennictwa, a także ze względu na znaczenie kliniczne i rzetelność metodologiczną pracy oraz wartość praktyczną uzyskanych danych, wnioskowałabym o jej wyróżnienie przez Radę Wydziału.

Dr hab. n. med. Kinga Kowalska-Duplaga